

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	16 Gorffennaf 2019
Aelod Cabinet:	Cynghorydd Gareth Thomas Aelod Cabinet Economi a Chymuned
Swyddog Cyswllt:	Sioned Williams Pennaeth Economi a Chymuned
Rhif Ffôn Cyswllt:	Est. 32547 01286 679547
Teitl yr Eitem:	Cronfa Arloesi Arfor

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

- Fod Cyngor Gwynedd yn gweithredu fel y corff arweiniol i Raglen Arfor gan dargedu adnoddau Cronfa Arloesi Arfor Llywodraeth Cymru ar ran Cyngorau Gwynedd, Ynys Môn, Ceredigion a Sir Gâr ;
- Fod y Cabinet yn cefnogi pecyn o brosiectau Rhaglen Arfor Gwynedd ac yn dirprwyo'r penderfyniad i gymeradwyo ceisiadau ar gyfer y gwariant yng Ngwynedd i Bennaeth Economi a Chymuned mewn ymgynghoriad â'r Trysorydd.
- Fod y Cabinet yn awdurdodi y Pennaeth Economi a Chymuned mewn ymgynghoriad a'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol i gytuno a chwblhau cytundeb rhwng awdurdod briodol.

2. Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Mae gweithredu fel Corff Arweiniol Rhaglen Arfor yn golygu bydd Cyngor Gwynedd yn atebol am berfformiad a gwariant y Rhaglen dros y pedair sir yn unol â thelerau ac amodau llythyr cynnig Llywodraeth Cymru ar gyfer Cronfa Arloesi Arfor. Mae Cyngor Gwynedd angen bod yn ymwybodol o'r risgiau sydd yn gysylltiedig â'r camau sydd wedi eu cymryd i reoli'r risg.

Mae £466,250 ar gael i'w fuddsoddi yng Ngwynedd dros gyfnod o dwy flynedd ar weithgareddau fyddai yn arwain at greu swyddi newydd fydd, yn ei dro, yn cynnal yr iaith yn ein cymunedau. Mae Grŵp Llywio Arfor Gwynedd wedi ei sefydlu i adnabod pecyn o brosiectau arloesol i'w

treialu dros y cyfnod sydd yn cydfynd â meini prawf y rhaglen. Mae trefniadau eisoes mewn lle i fesur effaith y gwahanol fathau o ymeraethau ar yr economi ac ar yr iaith. Gofynir am gefnogaeth y Cabinet i argymhellion y Grŵp Llywio ar gyfer y gwariant ac am yr hawl i gymeradwyo ceisiadau.

3. CYFLWYNIAD

Yn dilyn cytundeb cyllidebol rhwng Llywodraeth Cymru a Plaid Cymru, yn Chwefror 2019 [cadarnhaodd Gweinidog yr Economi, Ken Skates AC](#), fod £2 filiwn o gyllideb ar gael i Gynghorau Gwynedd, Ynys Môn, Ceredigion a Sir Gâr i dreialu dulliau arloesol o gefnogi'r economi yng nghadarnleoedd y Gymraeg Mae'r arian ar gael hyd at ddiwedd 2020/21.

Mae Arweinyddion y pedwar Awdurdod Lleol wedi bod yn cyfarfod yn rheolaidd dros y flwyddyn ddiwethaf er mwyn trafod blaenoriaethau ar gyfer y Rhaglen. Mae Bwrdd Rhaglen Arfor wedi cael ei sefydlu sydd yn cynnwys Arweinydd y pedair sir gyda sylwebyddion o Lywodraeth Cymru yn bresennol. Mewn cyfarfod o'r Bwrdd Rhaglen, gofynnwyd i Gyngor Gwynedd weithredu fel corff arweiniol ar gyfer y pedair sir gan gydlynu'r berthynas gyda Llywodraeth Cymru.

Cytunwyd fod yn flaenoriaeth gan bob sir i gyfeirio mwyafrif y gyllideb i weithredu cynlluniau yn lleol, gan rannu'r gwersi a ddysgir er mwyn hysbysu cynlluniau pellach i'r dyfodol. Cytunwyd i warchod peth o'r gyllideb ar gyfer llunio cynllun i ddatblygu'r economi a chreu swyddi yn ardal Arfor i'r dyfodol ac i gynnal rhai gweithgareddau peilot ar y cyd.

4. RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Cyngor Gwynedd yn gorff arweiniol i'r Rhaglen Arfor

Er mwyn rheoli'r risgiau sy'n gysylltiedig â rôl corff arweiniol, bydd y rhaglen yn cael ei rheoli o fewn y Gwasanaeth Rhaglenni Datblygu Economaidd sydd gyda phrofiad helaeth o ddatblygu a rheoli rhaglenni grant cyffelyb. Mae swyddog penodol wedi ei adnabod i reoli'r Rhaglen a bydd Cyngor Gwynedd yn derbyn £27,500 mewn cydnabyddiaeth am y rôl arweiniol yn cydlynu'r gwaith.

Bydd y gwaith yn cynnwys cydlynu cyfarfodydd; comisiynu a rheoli gweithgaredd ar y cyd i'r siroedd; casglu gwybodaeth am wariant a gweithgaredd siroedd unigol; cyflwyno hawliadau i Lywodraeth Cymru ac yna cyfeirio arian ymlaen i'r siroedd.

Bydd y rôl hefyd yn arwain ar y gweithgaredd traws sirol sydd yn cynnwys y comisiwn i werthuso'r gweithgareddau a llunio strategaeth newydd i ranbarth y gorllewin i'r dyfodol. Yn ogystal bydd yn arwain ar Gynllun

Bwrlwm Busnes, sydd yn cynnwys pecyn croeso i'r Gymraeg i ddyrchafu gwerth a balchder yn y Gymraeg ar draws y rhanbarth gan godi ymwybyddiaeth busnesau i'r cyfleoedd busnes a phwysigrwydd yr iaith i'n cymunedau.

Er mwyn lleihau'r risgiau i Gyngor Gwynedd, mae'r Gwasanaeth, mewn ymgynghoriad â'r Trysorydd, wedi llunio cytundeb rhwng Cyngor Gwynedd â'r siroedd eraill sydd yn ymrwmo Cyngorau Ynys Môn, Ceredigion a Sir Gâr i weithredu yn unol â thelerau ac amodau cynnig ariannol Llywodraeth Cymru ac i ddarparu gwybodaeth yn unol â'r angen i alluogi Gwynedd i gyflawni ei rôl.

Gweithgaredd arfaethedig y Rhaglen Arfor yng Ngwynedd

Mae £466,250 , gan gynnwys gorbenion, ar gael i weithredu cynlluniau o fewn pob sir unigol.

Yng Ngwynedd sefydlwyd Grŵp Llywio i arwain ar ddatblygu syniadau Arfor yn y sir, yn cynnwys yr Aelod Cabinet Economi a Chymuned a'r Aelod Cabinet Cefnogaeth Gorfforaethol (sydd gyda chyfrifoldeb am y Gymraeg), ynghyd â swyddogion a phartneriaid perthnasol sydd yn arwain ar gynllunio ieithyddol a materion economaidd a chefnogi busnes yng Ngwynedd. Mae'r Grŵp yn argymhell fod y pecyn cynlluniau canlynol yn cael eu gweithredu yng Ngwynedd, gyda'r nod o dargedu adnoddau o gronfeydd allanol er mwyn ychwanegu at adnoddau Arfor i ymestyn yr effaith:

Prosiect	Cyllideb Arfor	Manylion
Cymorth i Fentro	£251,250	<p>Darpariaeth o gymorth ymarferol ac ariannol i roi hyder i fusnesau dyfu a chreu swyddi newydd o fewn cymunedau.</p> <p>Darperir cymorth wedi ei deilwra i anghenion y busnes unigol all gynnwys e.e. cymorth tymor byr gyda rhent i symud i adeilad mwy, help i brynu offer ychwanegol i gynhyrchu mwy, mentora i roi'r hyder i fusnes dyfu neu hyfforddiant i ddatblygu sgiliau newydd.</p> <p>Mae Cymorth i Fentro am annog busnesau i adnabod eu huchelgais a'r camau sydd angen eu cyflawni a'u cefnogi i'w wireddu. Bydd y Gronfa gyda ffocws ar gefnogi busnesau creu cynnyrch (gweithgynhyrchu bach, bwyd a diod, ynni, meddalwedd,</p>

		<p>ayyb) gan fod hyn yn ddiffyg o fewn yr economi wledig.</p> <p>Rydym am fod yn gweithio mewn partneriaeth gyda rhanddeiliaid allweddol megis Busnes Cymru i wireddu'r cynllun er mwyn sicrhau fod Cymorth i Fentro yn ychwanegu gwerth i'r hyn sydd eisoes ar gael.</p> <p>Bydd y cynllun yn ymateb i angen am fwy a gwell swyddi yng nghadarnleoedd y Gymraeg a thrwy hynny bydd yn cadw trigolion lleol sy'n siarad Cymraeg o fewn eu cymunedau lleol a denu eraill i ddychwelyd. Bydd y cynllun hefyd yn cyfrannu at fywiocau ein trefi a'n pentrefi a'u hadfer fel lleoliadau i fyw a gweithio ynddynt.</p>
Gofod Gwneud a Gweithio	£75,000	<p>Cynllun i gynnal 3 neu 4 gofod gwneud / gweithio (maker / co-location spaces) dros-dro yn nhrefi o fewn cadarnleoedd y Gymraeg yng Ngwynedd. Bwriedir sefydlu'r gofod o fewn siopau segur ar y stryd fawr ac gofod diwydiannol gwag er mwyn targedu'r ystod o fusnesau lleol.</p> <p>Bydd y gofod yn cynnwys gweithdy gwneud gydag ystod o ddyfeisiadau a pheiriannau newydd / cyfoes (e.e. peiriannau CNC, argraffwyr 3D, ayyb) a gofod gwaith gyda nifer o ddesgiau / meinciau gwaith.</p> <p>Bydd y lleoliadau yn weithredol oddeutu chwe mis (gyda chyfnod o sefydlu a chau i lawr yn ychwanegol). Yn ystod y cyfnod bydd y lleoliad yn darparu hyfforddiant / sesiynau blasu i fusnesau lleol ar ddefnydd peiriannau cyfoes; yn hwb ar gyfer gweithgaredd cefnogi busnes yn lleol; yn ofod rhwydweithio ar gyfer busnesau lleol</p>

		<p>ac yn cynnig desgiau / meinciau gwaith i'w rhentu.</p> <p>Mae'r cynllun yn anelu i gyfrannau at ddatrys sawl her gan gynnwys yr angen i gynhyrchu mwy i greu cyfoeth newydd; diffyg mabwysiadau technoleg / technegau cyfoes ymhlith busnesau a'r diffyg cydweithio a masnachu ymhlith busnesau lleol.</p> <p>Mae'r cynllun hefyd am gyfrannu at fywiocau trefi ac yn gyfle i ennyn diddordeb mewn technoleg yn ehangach o fewn y gymuned leol.</p> <p>Drwy sbarduno gweithgaredd economaidd a bywiogrwydd trefi lleol bydd yn cyfrannu i gynaliadwyedd economaidd a cymdeithasol cymunedau, a thrwy hynny yn cefnogi'r Gymraeg.</p>
<p>Her Cymunedau Mentrus</p>	<p>£80,000</p>	<p>Cynllun i gefnogi cynlluniau peilot wedi eu harwain gan y gymuned leol i annog a chefnogi datblygu'r economi sylfaenol (foundational economy) gan hwyluso cynnydd yng nghadwyni cyflenwi lleol, cyflogaeth leol a chynyddu faint o'r arian sydd yn dod i mewn i gymuned sy'n cael ei gadw yno.</p> <p>Gweithredir y cynllun ar ffurf 'her' gan ddewis cynlluniau gan (hyd at) tair cymuned. Cynhelir galwad agored i gymunedau gyflwyno eu cynigion ar sail briff clir (bydd derbyn tystiolaeth o ymrwymiad eang o fewn y gymuned i'r cais yn allweddol).</p> <p>Mae'r prosiect yn ymateb i'r her o gynnal y ddarpariaeth o wasanaethau a nwyddau sylfaenol yng nghymunedau yng nghadarnleoedd y Gymraeg sydd o ganlyniad yn gweld newid yng nghyfansoddiad cymdeithas (llai o bobl /</p>

		teuluoedd ifanc, mwy o bobl hyn, cymudo i waith, ayyb).
Llwyddo'n Lleol	£100,000 £50k Gwynedd a £50k Ynys Môn)	<p>Cynllun i ddarbwylllo pobl ifanc sydd mewn peryg o adael / wedi gadael yr ardal - a'r rhain sy'n dylanwadu arnynt (teulu, ysgol a chymdeithas yn ehangach) - fod modd iddynt gael dyfodol disglair gyda swydd dda o fewn maes cyffrous yma yng Ngwynedd.</p> <p>Bydd y nod yn cael ei gyflawni drwy gomisiwn i gynnal ymgyrch farchnata aml-gyfrwng ac arloesol gan ddefnyddio pobl ifanc i ddarbwylllo eu cyfoedion.</p> <p>Gwneir hyn drwy roi'r cyfle i bobl ifanc weithio ym musnesau lleol o fewn meysydd cyfoes megis y cyfryngau, digidol ac ynni neu fusnesau o fewn meysydd traddodiadol (megis twristiaeth neu fwyd a diod) sy'n torri tir newydd a chyfweld a chysgodi unigolion amlwg a llwyddiannus o fewn y diwydiannau. Bydd ffrwyth llafur y bobl ifanc yn fodd o gynhyrchu cynnwys (fideos, blogs, lluniau, erthyglau papurau bro, ayyb) i'w ddsbarthu fel rhan o'r ymgyrch farchnata.</p> <p>Mae Llwyddo'n Lleol am fod yn gynllun ar y cyd yng Ngwynedd ac Ynys Môn gan gydnabod natur integredig yr economi / llafurlu a chymunedau naill ochr y Feni.</p> <p>Mae'r cynllun yn ymateb i'r her o allfudo pobl ifanc o gadarnleoedd y Gymraeg sy'n tanseilio hygredd cymunedau, erydu hyfywdra gwasanaethau ac yn lleihau bywiogrwydd cadarnleoedd y Gymraeg.</p>

CYFANSWM:	<u>£506,250</u>	£456,250 o gyllideb Arfor Gwynedd £50,000 o gyllideb Arfor Ynys Môn <i>Mae £10,000 wedi ei ddarparu o gyllideb Arfor Gwynedd i gwrdd â chostau'r Cyngor yn gysylltiedig â gweithredu'r prosiectau uchod</i>
-----------	-----------------	---

Cyllideb y Rhaglen Arfor

Cyfanswm cyllideb y rhaglen Arfor gan Lywodraeth Cymru yw £2,000,000. Mae Llywodraeth Cymru yn cyllido'r rhaglen 100%.

Mae rhaniad y gyllideb fel â chanlyn:

Gweithgaredd	Cost
Gweinyddiaeth canolog	£27,500
Cyhoeddusrwydd / hyrwyddo canolog	£7,500
Comisiynu cynllun strategol / gwerthusiad	£60,000
Cynllun Bwrlwm Busnes (ar y cyd ar draws y pedair sir)	£40,000
Cynlluniau lleol siroedd (£466,250 x 4)	£1,865,000
CYFANSWM	<u>£2,000,000</u>

5. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Mae llythyr cynnig Llywodraeth Cymru wedi ei dderbyn a chytundeb rhwng Cyngor Gwynedd a siroedd Ynys Môn, Ceredigion a Sir Gâr yn cael ei lunio.

Mae strwythurau rheoli'r rhaglen gyfan a'r rhaglen leol yng Ngwynedd wedi eu sefydlu.

Mae'n fwriad i gychwyn gweithgareddau yng Ngwynedd yng Ngorffennaf 2019.

Bydd y rhaglen yn dod i ben yn Mawrth 2021.

6. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Prif Swyddog Cyllid

Gyda chytundeb y Cabinet i Gyngor Gwynedd weithredu fel y corff arweiniol, byddaf yn cydweithio gyda'r Pennaeth Economi a Chymuned a'r swyddogion perthnasol eraill i hawlio'r grant Arfor a chyfrifo am y gwariant ar ran y 4 Cyngor. Mater i'r Cabinet ystyried yw blaenoriaethu prosiectau yn rhaglen Arfor Gwynedd.

Swyddog Monitro

Fod y Cabinet yn awdurdodi y Pennaeth Economi a Chymuned mewn ymgynghoriad a'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol i gytuno a chwblhau cytundeb rhwng awdurdod briodol.